

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший бакалаврський
Кафедра	Реставрації та експертизи творів мистецтва	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	7

Експертиза творів мистецтва

Семестр 7 (осінь 2026 рік)
2 вересня — 15 грудня

Викладач	Жернокльов Костянтин Владиславович, к.х.н, доцент
E-mail	zhernokluov@ukr.net
Заняття	За розкладом занять, on-line конференція Zoom Telegram група «РЕТМ-22»

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування електронною поштою або визначеним викладачем і погодженим із студентами месенджером. Зазвичай у визначеному месенджері створюється відповідна група, учасники групи мають бути представлені своїм ім'ям та прізвищем. Умови листування: 1) в темі електронного листа слід зазначити назву дисципліни (скорочено — РЕТМ); 2) в тексті листа студент вказує своє ім'я та прізвище 3) прикріплені файли повинні мати ім'я, що узгоджується із їх змістом та подаватись у заздалегідь узгоджених форматах наприклад текстові у форматах txt, doc, docx, ogf, odt, ілюстрації — jpeg, pdf. Консультування відбуваються на кафедрі РЕТМ у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою вивчення дисципліни є опанування курсу спецхімії, першої частини курсу експертиза творів мистецтв.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Можливість виходу до мережі Інтернет, комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо. Програмне забезпечення: «Google class», «Zoom», «Telegram».

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Дисципліна орієнтована на формування уявлень про технології приладового дослідження творів мистецтва з акцентом на дослідження станкового живопису. Особливості відбору проб і ідентифікації пігментів. Ознайомлення із особливостями дії біологічних агентів на руйнування творів мистецтва та принципами захисту від даного виду руйнувань.

Дисципліна забезпечує набуття наступних загальних і спеціальних фахових компетентностей:

загальні компетентності:

ЗК2 Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 14 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципів неприпустимості корупції та будь-яких проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності:

СК1 здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК2 Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК 5 Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК6 Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК8 Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

СК9 Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 11 Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

За результатами вивчення курсу «Експертиза творів мистецтва» студент повинен отримати наступні результати навчання:

ПРН2 виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН3 Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПРН4 Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізаціями).

ПРН5 Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН8 Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень;

аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН9 Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН10 Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

ПРН11 Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН15 Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення дисципліни відводиться 150 години/ 5 кредитів ECTS, з них 75 годин – самостійної роботи.

Навчальна дисципліна «Експертиза творів мистецтва» складається з 2 модулів.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом проведення практичних занять. Самостійна робота здобувача спрямована на закріплення умінь і навичок та розширення обсягу знань з вивчених тем. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, формулювання запитань з проблемних питань за темами дисципліни в контексті власної практичної професійної діяльності (теми дипломної роботи).

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для отримання заліку потрібно успішно пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних і підсумкових перевірок успішності навчання, якості отриманих умінь і навичок.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національн а	Бали	ECT S	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять слід уникати роботи із програмами і пристроями використання яких не входить у завдання навчального процесу. За необхідності студент має можливість залишити заняття повідомивши про це викладача (окрім заліку).

Вітається формулювання проблемних запитань, самостійний пошук і аналіз інформації з питань професійної діяльності. Під час проведення відеоконференції учасники повинні увімкнути камеру та бути представлені власним прізвищем та ім'ям.

З поважних причин викладач може перенести заняття на інший день за попередньою домовленістю із студентами та адміністрацією навчального закладу.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАННЯ

Питання занять, які пропущені з поважних причин, студент опановує самостійно з можливістю отримати консультаційну допомогу викладача за попередньою домовленістю. Питання занять, які пропущені без поважних причин, студент опановує самостійно. У разі відсутності або запізнення слід попередити викладача телефоном або повідомленням у Telegram чаті до початку заняття.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Якщо під час рубіжного контролю або заліку помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему, або на розсуд викладача отримує інший перелік контрольних питань.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

№ з/п	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин
1.	1.1	Лекція	Модуль 1. Дослідження творів мистецтв. Відбір зразків для дослідження та їх зберігання.	2
2.		Практичне заняття	Відбір зразків основи, ґрунту, фарбового шару.	3
3.	1.2	Лекція	Способи ідентифікації пігментів фарбового шару. Мономінеральні неорганічні пігменти. Характеристика і властивості основних представників	2
4.		Практичне заняття	Дослідження мономінеральних неорганічних пігментів.	3
5.	1.3	Лекція	Полімінеральні земляні пігменти. Характеристика і властивості основних представників	2

6.	1	Практичне заняття	Дослідження природних полімінеральних земляних пігментів.	3
7.	1.4	Лекція	Білі та сині пігменти. Характеристика і властивості основних представників.	2
8.		Практичне заняття	Дослідження білих та синіх пігментів.	3
9.	1.5	Лекція	Червоні та зелені пігменти. Характеристика і властивості основних представників.	2
10.	1	Практичне заняття	Дослідження червоних та зелених пігментів.	3
11.	1.6	Лекція	Жовті та коричневі пігменти. Характеристика і властивості основних представників.	2
12.	1	Практичне заняття	Дослідження жовтих та коричневих пігментів.	3
13.	1.7	Лекція	Фіолетові та чорні пігменти. Характеристика і властивості основних представників.	2
14.	1	Практичне заняття	Дослідження фіолетових та чорних пігментів.	3
15.	1.8	Лекція	Металеві пігменти та зв'язуючі фарбового шару.	2
16.		Практичне заняття	Дослідження металевих пігментів та зв'язуючих фарбового шару	3
17.	Розд іл 2. 2.1	Лекція	Класифікація живих організмів. Будова клітини, функції клітинних органел.	2
18.		Практичне заняття	Ознайомлення із мікроскопічною технікою, визначення розмірів мікроорганізмів.	3
19.	2.2	Лекція	Основи фізіології живих організмів.	2
20.		Практичне заняття	Способи дослідження живих об'єктів, мікроскопія живих організмів.	3
21.	2.3	Лекція	Мікроскопічні гриби (мікроміцети) систематика, морфологія, розмноження	2
22.		Практичне заняття	Поживні середовища: різновиди, підбір поживних середовищ, їх приготування та зберігання. Вирощування культури мікроорганізмів на поживному середовищі.	3
23.	2.4	Лекція	Характеристика основних родин мікроміцетів.	2
24.		Практичне заняття	Дослідження мікрофлори повітря.	3
25.	2.5	Лекція	Основи ентомології. Комахи шкідники основи морфології фізіології і систематики комах.	2
26.		Практичне заняття	Дослідження морфології комах.	3

27.	2.6	Лекція	Характеристика основних видів комах шкідників творів мистецтв.	2
28.		Практичне заняття	Дослідження морфології основних груп комах шкідників.	3
29.	2.7	Лекція	Способи і засоби боротьби із пошкодженнями творів мистецтв біологічної природи.	2
30.		Практичне заняття	Дослідження дії фунгіцидних препаратів на культуру мікроміцетів	3

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма контролю	Бали
1.1-1.85	Тестовий контроль	0–45
2.1-2.7	Тестовий контроль	0–45
	Поточний контроль	0–10
	Всього балів	до 100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Передбачено нарахування балів за активність студента під час практичних занять (3), підготовка тез доповіді на конференцію (до 8) або статті за темою дослідження (8-10). Максимальна кількість балів 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бідзіля, В.О. Біоциди в реставраційній практиці /В.О. Бідзіля. – К.: Національний науково-дослідний центр України, 2003. – 64 с.
2. Бідзіля О. В., Митківська Т. І. Захист музейних предметів від пошкодження комахами: метод. рек. - Київ : ННДРЦУ, 2016. - 39 с.
3. Бідзіля О. В. Комахи-шкідники музейних колекцій: метод. посіб. з ідентифікації ; - Київ : ННДРЦУ, 2019. - 71 с.
4. Ведь М.В. Методичні рекомендації на тему: Дослідження мінеральних пігментів живопису методом мікрохімічного аналізу. - Х.: ХДАДМ, 2012. – 36с. 2012..
5. Віннікова О. І., Раєвська І. М. Практикум з мікробіології : методичні рекомендації для студентів 2 курсу денного відділення біологічного факультету / 4-те вид., доп. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 66 с.
6. Довгалюк В. Б. [та ін.].Мікроклімат музейних приміщень : метод. посіб.: - К. : Артанія Нова, 2006. - 108 с.
7. Долуда А.О. Методичні рекомендації на тему: «Дослідження творів живопису». - Х.: ХДАДМ, 2017. – 20с.
8. Жернокльов К.В., Литвинюк Л.К. Мікрохімічні дослідження білих пігментів. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Експертиза творів мистецтв», для студентів освітньо-професійної програми "Реставрація та експертиза творів мистецтв" / — Харків: ХДАДМ, 2021. – 25 с.
9. Зінчук В.К., Левицька Г.Д., Дубенська Л.О.Фізико-хімічні методи аналізу: Навчальний посібник. –Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 362 с.
10. Коваль Е.З., Митківська Т.І. Мікологічне обстеження музейних пам'яток / Національний науково-дослідний реставраційний центр України. – Київ, 2014. – 240 с.
11. Кондратюк Т.О. Проблеми біопшкодження пам'яток історії та культури; Національний науково-дослідний реставраційний центр України. - К.: 1998. - 171 с.
12. Мінухін В. В., Замазій Т. М., Коваленко Н. І.. Патогенні гриби: метод. вказ. з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія з мікробіологічною діагностикою» для студентів-бакалаврів II–IV курсу за спеціальністю «Лабораторна діагностика»— Харків : ХНМУ, 2016. – 76 с.
13. Митківська Т. І., Комаренко О. І. Комплексне обстеження музейних приміщень - Київ : ННДРЦУ, 2018. - 79 с.